

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Foltase, soudce Jana Kratochvíla a soudkyně Jitky Zavřelové, v právní věci žalobkyně: nezl. C. N. T., zastoupená zákonnou zástupkyní T. L. N., právně zastoupená Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Moravské náměstí 754/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Hradčanské náměstí 182/5, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2025, čj. 302140-2/2025-MZV/VO, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2025, čj. 1 A 20/2025-29,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2025, čj. 1 A 20/2025-29, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně neúspěšně žádala ve smyslu § 180e odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, o nové posouzení důvodů pro udělení krátkodobého schengenského víza za účelem návštěvy rodiny a přátel. Žádost podala podle § 15a odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona o pobytu cizinců z titulu rodinného příslušníka občana EU. Tím je její nevlastní otec. Žalovaný dospěl k závěru, že manželství mezi matkou žalobkyně a občanem ČR bylo uzavřeno účelově s cílem požívat právo volného pobytu a pohybu podle směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. I vztah žalobkyně k nevlastnímu otci je tím pádem účelový. Dále žalovaný podotknul, že žádost matky žalobkyně o udělení krátkodobého víza byla taktéž zamítnuta. Žalobkyně nemůže

do ČR samostatně následovat nevlastního otce, který k ní nemá žádná rodičovská práva. Žádost žalobkyně proto zamítl podle § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců.

[2] Proti zamítavému rozhodnutí žalovaného se žalobkyně bránila žalobou.

[3] Městský soud žalobu zamítl. Ztotožnil se s důvody, na kterých vystavěl žalovaný nemožnost vyhovění žádosti žalobce. Žalovanému přisvědčil v tom, že i při posuzování žádosti žalobkyně je třeba vycházet z toho, že její matka uzavřela manželství s občanem ČR účelově. Žádost je totiž třeba vnímat v kontextu celé rodiny právě kvůli tomu, že potenciální pobytové oprávnění žalobkyně (nezletilého dítěte) je v tomto případě zcela odvozováno od jejího rodiče (občanky třetí země, a zároveň manželky občana ČR). Žalobkyně se tuto provázanost snažila podle městského soudu účelově popřít. To ale není podle městského soudu možné. Pokud by matka žalobkyně neuzavřela sňatek s občanem ČR, žalobkyně by neměla jakýkoliv důvod jako nezletilá osoba takovou žádost vůbec podávat.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření účastníků

[4] Žalobkyně (stěžovatelka) se proti rozsudku městského soudu bránila kasační stížností. Namítala, že městský soud a žalovaný postupovali nesprávně. Její žádost nemá být posouzená v kontextu žádosti její matky. Stěžovatelka podala samostatnou žádost, a jako taková měla být posouzená samostatně podle čl. 1 odst. 4 Vízového kodexu. Opačný postup by byl pro účastníka správního řízení překvapivý. Dále stěžovatelka uvedla, že žalovaný a ani městský soud neuvedli, na základě kterých právních předpisů dospěli k závěru, že má být žádost stěžovatelky posouzená v kontextu žádosti její matky. Rozsudek městského soudu proto považuje za nepřezkoumatelný. Stěžovatelka v této souvislosti poukazuje na skutečnost, že je rodinným příslušníkem občana EU ve smyslu § 15a odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců. Svého nevlastního otce následuje do Česka nezávisle na své matce. Účelovost manželství její matky navíc nebyla v řízení před žalovaným ani před krajským soudem předmětem dokazování. Městskému soudu také vytýká procesní pochybení spočívající v nepřibrání jejího nevlastního otce jako osoby zúčastněné na řízení. Ten přitom mohl být rozhodnutím žalovaného dotčený na svém rodinném životě.

[5] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že rozsudek městského soudu považuje za správný a přezkoumatelný. Provázanost věcí je v daném případě dána několika okolnostmi. Z vyjádření nevlastního otce ze dne 7. 10. 2024 vyplývá, že zval do Česka matku stěžovatelky a její děti (stěžovatelku a jejího bratra), nikoliv stěžovatelku samotnou. Jeho úmyslem je tak žít společně. Formální vztah stěžovatelky k nevlastnímu otci pak vznikl účelovým jednáním její matky. Stěžovatelka je nadto nezletilá. Pokud by její žádosti vyhověl, dostala by se do situace, kdy by pobývala na území Česka bez zákonného zástupce.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

III.a Kasační stížnost je přijatelná

[6] Jelikož v nyní projednávané věci rozhodoval specializovaný samosoudce, zabýval se Nejvyšší správní soud tím, zda je kasační stížnost přijatelná.

[7] Podle § 104a odst. 1 soudního řádu správního platí, že rozhodoval-li před krajským (městským) soudem o věci specializovaný samosoudce a kasační stížnost svým významem

pokračování

podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud jako nepřijatelnou. Nejvyšší správní soud přijme kasační stížnost k věcnému přezkumu pouze v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo potřeby překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního pochybení krajského (městského) soudu (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. Nejvyšší správní soud, *Ostapenko*). V posuzované věci je dán druhý důvod přijatelnosti, spočívající v zásadním pochybení městského soudu.

III.b Rozsudek městského soudu je přezkoumatelný

[8] Jelikož stěžovatelka vznesla námitku nepřezkoumatelnosti, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tím, zda je rozsudek městského soudu přezkoumatelný. Nepřezkoumatelnost totiž představuje vadu, pro kterou by musel napadený rozsudek zrušit bez dalšího.

[9] Podle ustálené judikatury platí, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvažil o zásadních a pro danou věc podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za mylnou (nálezy ÚS ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, nebo rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Azs 47/2003-130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003-52, či ze dne 1. 6. 2005, čj. 2 Azs 391/2004-62).

[10] Vymezeným požadavkům městský soud dostal. Z odůvodnění rozsudku je zřejmé, z jakého skutkového stavu vyšel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Městský soud také uvedl, ze kterých právních předpisů při posuzování věci vycházel a v čem spatřuje provázanost žádosti stěžovatelky s žádostí její matky. V tomto ohledu je podle městského soudu podstatné, že matka nezletilé stěžovatelky uzavřela účelový sňatek. Sama stěžovatelka pak ke svému nevlastnímu otci žádný bližší vztah nemá. Vypořádal i argumentaci stěžovatelky čl. 1 odst. 4 vízového kodexu a vysvětlil, jak je nutné chápat požadavek „individualizovaného posouzení“ žádosti.

III.c Krajský soud nevyrozuměl osobu, která přicházela v úvahu jako osoba zúčastněná na řízení

[11] Stěžovatelka namítá, že městský soud nevyrozuměl o probíhajícím řízení jejího rodinného příslušníka (nevlastního otce) a nevyzval ho, aby oznámil, zda v řízení bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení podle § 34 odst. 2 soudního řádu správního. Namítá tedy závažnou procesní vadu v řízení před městským soudem. Tato námitka je důvodná.

[12] Podle § 34 odst. 1 soudního řádu správního platí, že *osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.*

[13] Podle § 34 odst. 2 soudního řádu správního dále platí, že *navrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí o probíhajícím řízení a vyzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je poučí o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba. O osobních údajích, o těchto osobách uváděných, platí přiměřeně ustanovení § 37 odst. 3.*

[14] Z citovaných ustanovení vyplývají dvě podmínky, které musí být splněny pro to, aby se určitý subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení. První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech mj. vydáním nebo zrušením napadeného správního rozhodnutí. Pro splnění druhé (formální) podmínky musí subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení (rozsudek NSS ze dne 18. 7. 2024, čj. 8 Azs 83/2024-39, bod 15). Nemusí se přitom jednat pouze o osoby, které byly účastníky předchozího správního řízení (§ 27 odst. 2 správního řádu). Okruh osob zúčastněných na řízení může být před soudem širší. Podstatné totiž je, aby se jednalo o osobu, která kumulativně splní materiální a formální podmínku vymezenou v § 34 odst. 1 soudního řádu správního (rozsudek NSS čj. 8 Azs 83/2024-39, bod 22).

[15] Ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu vychází též z toho, že se předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Soud musí umožnit uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení všem osobám, jejichž práva jsou napadeným rozhodnutím dotčena. To platí i v případě, že žalobce nesplní svou povinnost tyto osoby uvést v žalobě (rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, čj. 1 As 39/2004-75, č. 1479/2008 Sb. NSS). Pokud tak soud nepostupuje, zatíží řízení vadou, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (rozsudky NSS ze dne 2. 5. 2007, čj. 5 As 3/2007-68; ze dne 17. 1. 2014, čj. 5 As 140/2012-22).

[16] Rodinným příslušníkem občana EU je podle § 15a odst. 1 zákona o pobytu cizinců *a) manžel, b) rodič, jde-li o občana Evropské unie mladšího 21 let, o kterého skutečně pečuje, c) potomek mladší 21 let nebo takový potomek manžela občana Evropské unie a d) potomek nebo předeek anebo potomek nebo předeek manžela občana Evropské unie, pokud je z důvodu uspokojování svých základních potřeb závislý na výživě nebo jiné nutné péči poskytované občanem Evropské unie nebo jeho manželem, nebo byl na této výživě nebo jiné nutné péči závislý bezprostředně před vstupem na území ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt.*

[17] Nejvyšší správní soud ve své judikatuře k řízení o povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny (§ 42a zákona o pobytu cizinců) a k řízení o povolení přechodného pobytu rodinného příslušníka občana EU (§ 87b zákona o pobytu cizinců) již dovodil, že rodinné příslušníky cizince je třeba před správními soudy obecně považovat za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení. Vyložil, že primárním nositelem práva ke sloučení rodiny (ať už v případě dlouhodobého nebo přechodného pobytu) je rodinný příslušník, od kterého cizinec svůj pobytový titul odvozuje (rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 308/2020-76, bod 16; rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2023, čj. 8 Azs 140/2022-30, bod 19 a 22). Později obecněji uvedl v kontextu řízení o povolení přechodného pobytu rodinného příslušníka občana EU, že kromě cizince, jemuž není přechodný pobyt

pokračování

na území ČR udělen, mohou být daným rozhodnutím dotčeni na svém právu na soukromý a rodinný život i jeho rodinní příslušníci. Řízení o vydání pobytového oprávnění se tak netýká pouze stěžovatele samotného, ale přímým způsobem zasahuje také do práv jeho rodinných příslušníků (rozsudek NSS, čj. 8 Azs 83/2024-39, bod 21).

[18] Judikatura rozlišuje, zda jde o rodinné příslušníky ve smyslu § 15a zákona o pobytu cizinců nebo jiné rodinné příslušníky. U rodinných příslušníků v užším slova smyslu podle § 15a zákona o pobytu cizinců je dotčení práv zjevné již z pouhé podstaty řízení o povolení pobytu za účelem společného soužití rodiny na území (rozsudky NSS, čj. 5 Azs 308/2020-76, body 16 až 18; a ze dne 29. 11. 2023, čj. 8 Azs 140/2022-30, body 19 a 22). Pokud má cizinec v ČR i jiné rodinné příslušníky v širším slova smyslu, s nimiž na území žije, pak správní rozhodnutí může zasáhnout rovněž do jejich práva na soukromý a rodinný život, pokud ho s daným cizincem vedou. U těchto rodinných příslušníků však bude klíčové, zda bude dotčení na jejich právech pro krajský soud dostatečně zjevné. V tomto ohledu bude stěžejní obsah správního spisu a žalobních námitek (čj. 8 Azs 83/2024-39, bod 21).

[19] Zájmy rodinných příslušníků jsou sice s těmi žalobcovými provázány, ale přesto jsou odlišitelné a rodinní příslušníci mají zajisté právo je v řízení o žalobě hájit coby osoby zúčastněné na řízení (rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2023, čj. 8 Azs 140/2022-30, bod 17).

[20] Pro posouzení nyní projednávané věci je tedy ve shodě s již existující judikaturou třeba zodpovědět tři otázky: (i) zda některý z rodinných příslušníků stěžovatelky splňoval materiální podmínku podle § 34 odst. 1 soudního řádu správního (ii) zda městský soud zatížil své řízení vadou, pokud se takové osoby z úřední povinnosti nedotázal, zda hodlá uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (zda bylo dotčení práv potencionální osoby zúčastněné na řízení zjevné), a (iii) zda tato vada mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

[21] Stěžovatelka žádala o krátkodobé schengenské vízum podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). Toto nařízení nerozlišuje druhy krátkodobých víz podle účelu cesty. Nicméně účel cesty je žadatel povinen deklarovat. Podle čl. 14 odst. 1 písm. a) je žadatel povinen při podání žádosti o udělení jednotného víza předložit doklady uvádějící účel cesty. Podle čl. 32 odst. 1 písm. a) se žádost o udělení víza zamítne, pokud žadatel nezdůvodní účel pobytu. Žádost je také nutno podat na vzorovém formuláři (který je přílohou č. 1 vízového kodexu). Ten v poli č. 23 vymezuje účely, pro které lze žádost o vízum podat. Jde např. o turistiku, obchod nebo kulturu. Obsahuje ale i účel návštěva rodiny nebo přátel.

[22] Právě ke krátkodobému schengenskému vízu za účelem návštěvy rodiny lze pak podle Nejvyššího správního soudu vztáhnout závěr, že rodinné příslušníky cizince vyjmenované v § 15a zákona o pobytu cizinců, které cizinec hodlá v Česku navštívit, je třeba před správními soudy obecně považovat za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení. Platí totiž, že řízení o žádosti o krátkodobé vízum za tímto specifickým účelem se netýká pouze práv žadatele. Rozhodnutí z něj vzešlé může zasáhnout i do práva na soukromý a rodinný život rodinných příslušníků podle § 15a zákona o pobytu cizinců. Nejen cizinec žádající o krátkodobé schengenské vízum za účelem návštěvy rodiny nebo přátel může mít zájem na kontaktu se svými rodinnými příslušníky. Jsou to právě i rodinní příslušníci takového cizince, jejichž právo na soukromý a rodinný život může být tímto

rozhodnutím dotčeno. Obsahem rodinného života, tedy jaké zájmy jsou tímto právem chráněny, je uchování a rozvíjení sociálních a citových vztahů, zejména formou kontaktů a často i vzájemného soužití, mezi osobami tvořícími rodinu.

[23] V posuzované věci je existence soukromého a rodinného života mezi stěžovatelkou a jejím nevlastním otcem přímo předmětem sporu. Stěžovatelka tvrdí, že její vazba k nevlastnímu otci je dostatečně silná. To přitom nelze a priori vyloučit, neboť jde o manžela její matky. Jde o otázku, ke které by se jistě nevlastní otec mohl relevantně vyjádřit. Měla by proto být v řízení posouzena i za případné účasti nevlastního otce stěžovatelky. Otec stěžovatelky tedy splňuje materiální podmínku podle § 34 odst. 1 soudního řádu správního.

[24] Nejvyššímu správnímu soudu neuniklo, že stěžovatelka mohla nevlastního otce označit jako osobu zúčastněnou na řízení již v žalobě. Jak však vyplývá z judikatury uvedené v bodě 15 tohoto rozsudku, to nemůže mít za následek rezignaci městského soudu na povinnost zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Splnění materiální podmínky je nadto v nyní projednávané věci zjevné. Jednak žalovaný posuzoval intenzitu vztahu mezi stěžovatelkou a jejím nevlastním otcem, jednak stěžovatelka v žalobě uplatnila námitky směřující proti tomuto posouzení. Navíc ze správního spisu je jednoznačné, že stěžovatelka žádala o krátkodobé vízum za účelem návštěvy rodinného příslušníka. Ve formuláři jako účel cesty vyznačila návštěvu rodiny nebo přátel. Žádost pak podložila pozvánkou od nevlastního otce, tedy osoby, o které tvrdí, že je jejím rodinným příslušníkem podle § 15a odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Městský soud proto mohl bez jakýchkoliv obtíží seznat, že jeho rozhodnutím mohou být přímo dotčena práva nevlastního otce. Tím, že jej nevyrozuměl, mu znemožnil splnit formální podmínku pro uplatňování práv osob zúčastněných na řízení. Řízení o žalobě tedy zatížil vadou.

[25] Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší odhadovat konkrétní argumentaci osoby zúčastněné na řízení v případě, že by jí bylo umožněno uplatňovat její práva (není ostatně ani zřejmé, zda by tato práva skutečně uplatnila). Stejně tak si je soud vědom toho, že osoba zúčastněná na řízení nemůže rozšířit rozsah přezkumu mimo rámec vymezený uplatněnými žalobními body. Nelze však v nyní projednávané věci vyloučit, že případné vyjádření této osoby mohlo být významné pro posouzení žalobních bodů městským soudem, tj. mohlo ovlivnit přezkum rozhodnutí žalovaného městským soudem. Stěžovatelka svou žádost odůvodňuje právě existencí vztahu k nevlastnímu otci. Tvrdí, že její vazba k němu je dostatečně silná a nezávislá na jeho vztahu s její matkou. Vada řízení před městským soudem proto může mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Nejvyšší správní soud z tohoto důvodu napadený rozsudek zrušil.

[26] Nejvyšší správní soud se s ohledem na povahu procesní vady nemohl zabývat ostatními kasačními námitkami stěžovatelky. Případná procesní aktivita osoby zúčastněné na řízení může ovlivnit podobu vypořádání žalobních námitek ze strany městského soudu (zejména pokud jde o otázku existence vztahu mezi stěžovatelkou a osobou zúčastněnou na řízení). Vypořádání kasačních námitek by proto v tuto chvíli bylo předčasné. Městský soud v dalším řízení vyrozumí možnou osobu zúčastněnou na řízení podle § 34 odst. 2 soudního řádu správního a spolu s poučením ji vyzve k oznámení, zda bude v řízení uplatňovat svá práva. Následně městský soud při vypořádání žalobních bodů přihlédne k případné procesní aktivitě této osoby.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[27] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 soudního řádu správního rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 soudního řádu správního).

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 soudního řádu správního).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 7. května 2026

Tomáš Foltas
předseda senátu